

KATARINA DURICA

MESTSKÉ LÍŠKY

Ljndeni

Mestské líšky

Vyšlo aj v tlačovej podobe

Objednať môžete na
www.albatrosmedia.sk

Ljndeni

Katarina Durica

Mestské líšky – e-kniha

Copyright © Albatros Media a. s., 2022

Všetky práva vyhradené.
Žiadna časť tejto publikácie nesmie byť rozširovaná
bez písomného súhlasu majiteľov práv.

ALBATROS **MEDIA**

KATARINA DURICA

MESTSKÉ LÍŠKY

Ljndeni

Katarina Durica: Mestské líšky

Copyright © Katarina Durica, 2020

Translation © Olívia Csellényi Fodorová, 2022

Cover © Tereza Králová, 2022

Slovak edition © Albatros Media Slovakia, s. r. o., 2022

Všetky práva sú vyhradené. Žiadna časť tejto publikácie sa nesmie kopírovať a rozmnožovať za účelom rozširovania v akejkoľvek forme alebo akýmkoľvek spôsobom bez písomného súhlasu vydavateľa.

ISBN v tlačenej verzii 978-80-566-2806-5

ISBN e-knihy 978-80-566-3155-3 (1. zverejnenie, 2023) (ePDF)

ISBN e-knihy 978-80-566-3156-0 (1. zverejnenie, 2023) (epub)

ISBN e-knihy 978-80-566-3157-7 (1. zverejnenie, 2023) (mobi)

Botondovi

Prechádzam sa pred Európskym parlamentom, je ráno 8.30, počasie je sychravé a veterné. Kapucňu si stiahnem do polovice čela a po bokoch silno zatiahnem šnúrky. Schyluje sa k búrke a nechcem, aby mi ju sfúklo. Stretnutie sme si dohodli na 8.45, no doma som to už nemohla vydržať, musela som vyraziť skôr. Mám za sebou bezsennú noc, iba som sa prevalovala, skúšala som zaspať s vankúšom aj bez neho, no nič sa mi neosvedčilo. Ráno som na káfovare zvolila možnosť *extra strong* a do kávy som si pridala poriadnu dávku mlieka.

Je to jedno z tých výnimočných rán, keď som sa zobudila skôr než bábo. Pokojne si odfukuje v postielke, presne ako môj manžel. Mobil, ktorý má pri hlave, ho nechá spať ešte polhodinu a potom sa začne neúprosne pípanie.

Včasné rána v sebe nesú čosi neuchopiteľné, pach vydýchaného vzduchu, kôpku včerajších šiat zavesenú na operadle stoličky, pološero, keď sa noc ešte neskončila, no už je tu nový deň.

Gerimu som vtisla na krk bozk, zacítila som jeho strnisko aj štiplavý ranný dych, keď zašomral, aby som si dávala pozor.

Dvere sa potichu zavreli, v zámke som otočila kľúč. Zhlboka som sa nadýchla a vyrazila. Nastúpila som do autobusu, no nesadla som si, hoci voľných miest bolo dost'. Pevne

som sa držala. O niekoľko zastávok som vystúpila, vrážali do mňa dobre odetí eurokrati. Prešla som popri vlajkách členských štátov, ktoré elegantne vlnil bruselský vietor. Britskú stiahli už dávnejšie a na jej sťažni sa ocitla vlajka Únie. Malo ich byť o jednu menej, no holý sťažne zrejme pôsobil skl'učujúco. Ako výkričník, ktorý naznačuje, že tu veru niečo chýba. Tak ju radšej nahradili inou. Britskí turisti by sa pod ňou pravdepodobne fotili s hashtagmi *So sad...* alebo *Strong Britain*.

Prechádzam popri stojanoch na bicykle, o takomto čase sú už takmer kompletne obsadené. Nájst' tu všelijaké modely: s detskou sedačkou vpredu, vzadu, na oboch koncoch, s pleteným košom či veľkými nálepkami, na ktorých sa vynímajú ľahko stráviteľné heslá ako *Strong Europe*, *People's Europe* či *Together*. Vietor silnie a spúšťa sa aj dážď, bežím pomedzi sklenené budovy, hore schodmi, krížom cez námestie a cestou sa vyhýbam úradníkom, ktorí sa ponáhľajú do práce.

Mám ešte trinásť minút. Cítim, dokonca priam vidím, ako mi pod kabátom bije srdce, gombíky na ľavej strane sa dvíhajú a klesajú, napriek zime ma oblieva pot, leje sa zo mňa, na čelo mi vystúpili kropaje a vlnnú mi dlane. Bože dobrý, len nech sa to podarí, dúfam, že príde.

Pred niekoľkými týždňami som žila nudný život ženy v domácnosti. Mojou najväčšou starosťou bolo, kde zohnať jogurt, ktorý by sa aspoň trochu podobal na kyslú smotanu, na ktorú sme zvyknutí z domu. Čo tam po mušliach, rybách, slimákoch a ustriciach z podujatí, celá rodina sa domáhala kurat'a na paprike.

Vtedy som ešte neverila, že dokážem buchnúť po stole, a teraz tu stojím s USB kľúčom v ruke a trasiem sa ako postava z tret'otriedneho špionážneho filmu.

Ešte desať minút. Prejdem sa po Luxemburskom námestí, sledujem ľudí v drahých kabátoch, jeden z tých priemerných eurokratov bol taký zaneprázdnený ťukaním do mobilu, že ma skoro zvalil na zem.

V Bruseli sa práca nezačína na pracovisku, ľudia tu pracujú deň aj noc. Sú v strehu nonstop, dvadsaťštyri hodín denne sledujú všetky možné udalosti, to, ktorý z koalíčných partnerov zbehol, ktorý vyzradil médiám informácie o tajnom rokovaní, kto chce s kým vybabrať, ktoré akcie po odchode Britov klesli a o koľko. O tom to je. Chlapík v okuliaroch s plastovým rámom, ktorý ma pred chvíľou takmer zvalil, bol akiste jedným z nich. A možno len jednoducho visel ma Tindri.

Sledujú ma. Odkedy som vytiahla päty z domu, cítim niečí pohľad. Civejú na mňa. Na čele mi svieti malá červená laserová bodka. Akoby to vnímali aj holuby, čudne trepú krídlami, skáču do seba, škriepia sa. Ľudia idúci oproti po chodníku si ma premeriavajú, aj šofér autobusu si ma prehliadol dôkladnejšie než zvyčajne, a ten chlapík, čo mi v autobuse naznačil, nech si pokojne sadnem na voľné sedadlo vedľa neho, iste vedel, na čo sa chystám. Celé námestie sledujú kamery, je azda najostrejšie sledovaným miestom Európy. Pozorné mašinky sa tajne krúčia dookola. Človek si na verejnosti už netrúfa ani napraviť nohavičky, nie to ešte odovzdať niekomu USB kľúč.

Po dlažbe klopkajú poltopánky, dunia kanady vojakov, ktorí majú prsty pripravené na spúšti. Prechádzajú sa pred vchodom v nepriestrelných vestách, všetci sú veľmi vysokí.

Pred niekoľkými týždňami, keď som ešte žila svoj normálny život a s manželkami diplomatov, ktoré poznám z kurzu francúzštiny, sme vysedávali v bare, napriek zime popíjali vychladené prosecco a chichotali sa, aká je to veru

škoda preškoda, že z tých chlapcov nie je vidieť nič viac. Rady by sme si ich boli obzreli aj bez všetkých rároh, samopalov, nábojníc, pištolí a nožov. Aké asi majú telá? Vyzerajú ako požiarnici z amerického kalendára? Škoda, že nemajú svoj vlastný kalendár, na žlto-modrom podklade by isto vyzerali skvelo. Možno by dokonca zlepšili Únii imidž.

Rozmýšľam o hlúpostiach, pokúšam sa vrátiť do prítomnosti. Už celé dni si precvičujem svoju repliku: „Ide o veľmi chúlостivý prípad!“ Len čo si ju zopakujem sotva pootvorenými ústami, z celej situácie mi je do smiechu.

Stretneme sa o sedem minút vedľa budovy parlamentu, na zadnej lavičke v parku, tam, kde sú sochy pštrosov s hlavami zastrčenými do zeme. Je ich plno, jeden naťahuje tenký krk a ostatné sa skrývajú. Je to výstižná symbolika, schvaľovacie orgány museli byť sakramentsky sebakritické, keď dali tomuto trúfalému dielu zelenú. Vo väčšine kútov sveta sú stále v kurze bronzové sochy múdrych starcov, tu dali prednosť pštrosom.

Ešte päť minút. Sadám si na lavičku, opriem sa. Dlane položím na stehná a o chvíľu si prekrížim nohy.

Kristepane, toto nezvládnem. V ústach mi vyschlo, sily ma opúšťajú, bezsenná noc a neutíchajúci dusivý stres posledných dní priniesli svoje ovocie. Zhlboka sa nadýchnem, pľúca sa mi rozpínajú, naplní ich kyslík, zadržím ho a postupne vydýchnem. Ako na joge. Párkrát si to zopakujem a skontrolujem čas v mobile.

Tri minúty.

Viac sa naňho nepozriem. Vzpriamim sa, postavím sa a malými krokmi prejdem okolo lavičky. Sledujem okolie. Čakám. Som si takmer istá, že príde. Pri vchode do parku si všimnem vysokú ženu. Má na sebe tmavomodrý kabát po kolená a je bez kabelky. Z toho usudzujem, že nejde do

práce. Obzerá sa. Keď ma zbadá, vydá sa mojím smerom. Zmeraviem. Žena je čoraz bližšie a mne dochádza, že on nepríde. Radšej poslal poskoka. Táto žena preňho pracuje, patrí k nemu.

Blondína sa pri mne pristaví, hľadíme si do očí a za dve sekundy preberá kontrolu. Vyhrala, je nado mnou, ja som len žena v domácnosti, nudná manželka. Každým gestom mi dáva najavo, že by ma za okamih rozniesla v zuboch, ak by to bolo nevyhnutné. Mlčí.

Nepozdravili sme sa, neodzneli žiadne zdvorilostné frázy. Stojí pri mne tak blízko, že cítim jej parfum. Je to výrazná korenistá vôňa, za iných okolností by som pochválila jej odvážny vkus, spýtala by som sa dokonca aj na značku. Tu však nie sme na protokolárnej večeri, ani neklebetíme na chodbe pred rodičovským združením. Toto je niečo celkom iné.

O pol roka skôr...

ANDREA

V meste bolo horúco, pieklo slnko a mäkol asfalt. Kto mohol, zdrhol na Balaton alebo sa utiahol v klimatizovanej kancelárii. Do Pešti som sa vybrala, keď bolo leto v plnom prúde. Z bulvára sálalo teplo, ťahala som za sebou kufor a kľúčovala medzi spotenými turistami. V ruke som držala telefón a zapla som *Google Maps*. Malá modrá bodka na mape značila môj nový domov. A nový život. Zastavila som sa, aby som si overila, či idem správnym smerom, a zotrela som si pot z čela. Sňala som si ruksak, otvorila ho a strčila doň ruku. Spomedzi hromady rároh som napokon zo zadného priečinka vydolovala balík. Kým som sa na okraji chodníka prehrabávala vo svojich veciach, všimli si ma chalani, čo predávali kebab.

„Ahoj! Hádám si sa nestratila! Pomôžem ti?“ spýtal sa jeden z nich s úsmevom od ucha k uchu. Otočila som sa a šla som ďalej.

Mala som 23 rokov, maturitu, dve tetovania a do Budapešti som prišla po niekoľkých väčších sklamaníach vybavená veľmi kolísavým nadšením. Bola som bez peňazí, všetky úspory sme minuli v posledných týždňoch, keď som už nezohnala vôbec žiadnu prácu.

Takto sa zo mňa stala čašníčka v Budapešti.

„Pracovnej sily je málo, v gastronómii oceníme všetky šikovné ruky,“ povedal mi nový šéf počas telefonického prijímacieho

pohovoru. Potešila som sa, že po dlhých mesiacoch budem mať opäť príjem. Ani mu nenapadlo prihlásiť ma. Keď som sa po nástupe spýtala kolegov, ako to tu chodí, odvrkli len, že u šéfa sa bezplatne stravuje niekoľko dôležitých ľudí a tí nám vopred zavolajú, ak by mala prísť kontrola. Aby som v ten deň nechodila.

Pravdupovediac, neprekážalo mi to. Mohla som ísť aj do Rakúska, no vybaviť si povolenie na pobyt a prácu sa mi zdalo príliš komplikované. V Budapešti nás šéf vyplácal každý týždeň na ruku. Vždy v pondelok nám dával obálku s peniazmi. Žiadne záväzky, nikdy sa ma ani nespýtal na priezvisko. Ja som makala a on platil. Tomu vravím korektný pracovný vzťah.

Dočasne som sa nast'ahovala k Stele. Prechodne u nej bývala aj jej mladšia sestra so svojím priateľom. Za pätnásťtisíc forintov týždenne mi prenajali gauč. Stela mala brigádu na *Balači*. Tak tu volajú Balaton. Keď som to prvýkrát počula, myslela som si, že pracuje v nejakom zapadákovke.

Prvý deň voľna som celý preležala na tom ošúchanom gauči. Prišerne ma boleli chodidlá, nemala som dost' sily ani na to, aby som vstala a uvarila si kávu. Okno bolo dokorán a všetok prach z ulice sa valil dnu, premávka tam vonku bola taká ohlušujúca, že som si štuple do uší nechávala aj cez deň.

Rozvalovala som sa, zatlačala si kožku na nechtoch a myslela na to, že by som si mala vybalit' veci zo športovej tašky, pustit' práčku a hľadať si nejaký podnájom. To bol môj plán na voľný deň, no nedokázala som sa ani pohnúť. Povedala som si, že ma povzbudí, ak si pozriem svoj horoskop, možno uvidím svetlo na konci tunela.

Ťukala som do telefónu a pokúšala som samu seba presvedčiť o tom, že aj toto je len dočasný stav, pominie rovnako ako všetko ostatné v živote.

Bolo hrozne horúco, mala som oblečené to isté tenké bavlnené tričko a červené šortky, v ktorých som spala. Staré vyťahané handry. Naposledy som si oblečenie kúpila, keď som ešte mala pravidelný príjem. Sú to už roky. Nemala som silu ani na to, aby som sa osprchovala, obliekla a dala sa do poriadku. Až keď mi apatia a nepríjemný dych začali prekážať, zodvihla som sa a šla som si konečne zaliat' kávu. Prezerala som si reklamné hrnčeky a vybrala som si jeden s nápisom *My Life, My Rules*. Voda v plastovej kanvici zovrela. Zadávala som sa na jej ošúchaný, špinavý zovňajšok a bubliny v nej. Na studenej podlahe som postávala naboso, chladivý pocit na chodidlách mi ulahodil.

Leto vrcholilo, na víkend veštli ďalšie teplotné rekordy. Normálni ľudia boli niekde na dovolenke, alebo aspoň šli s deťmi na kúpalisko. Normálni ľudia.

Už dlho som sa ľutovala a rozčuľovala sa. Vypestovala som si tvrdú škrupinu a keď sa ku mne niekto zachoval milo, keď ma čo i len oslovil, vychrlila som naňho pekelný oheň.

Toto bol môj život. Z naštrbeného hrnčeka som uprostred leta sama na ošúchanom gauči srkala lacnú instantnú kávu.

Keď som celý deň pracovala, bolo mi lepšie, na nič som nemyslela. Stôl číslo šesť treba utrieť, ku trojke sa len nedávno posadili, tri limonády s krúžkami uhorky, bazalkou a limetkou, jednu s kockami ľadu, druhú bez a tretiu s ľadovou drťou. Kura na paprike s bezlaktózovou smotanou a divinu s bezlepkovou knedľou. Turistom som už bez problémov dokázala posunkami vysvetliť, že jaternice sú vlastne vnútornosti prasat'a plnené do jeho vlastných čriev, alebo že plnené kura pripravujeme tak, že mu vyberieme pečeň, zmiešame ju s kadečím a zmes natlačíme kurat'u späť pod kožu. Mladá Nemka si k ústam pritisla vreckovku, jej matka ju utišovala: „Neboj zlatko, môžeš si predsa vybrať vegánske jedlo.“

Hostia ma rozptyľovali. Nemyslela som na vlastné problémy. Zaujímal ma len tringelt a pondelňajšie obálky. Nič viac. V mysli som rátala, koľko som už zarobila a na čo všetko to postačí.

V deň voľna, keď sa mi práve začínala menštruácia, ma melanchólia prepadla intenzívnejšie než inokedy. Sedela som za rozhegánym kuchynským stolom, počúvala bzučanie chladničky a škrípanie okoloidúcej električky. Rytmus im udávala hlučná sekundová ručička nástenných hodín. Dlhú som to nevydržala. Postavila som sa na stoličku, poriskom metly som ich zvesila a vybrala z nich baterky. Hneď som sa cítila lepšie.

V tom čase som ako posadnutá v pamäti lovila spomienky na dôležité udalosti môjho života a pokúšala som sa zistiť, kedy som si ho zbabrala. Akoby za to mohol len jediný zlý krok. Akoby sa na otázku „Prečo?“ dalo odpovedať stručne, iba jednoduchou vetou. „Preto, Andy moja zlatá, lebo si nešla na výšku.“ Alebo: „Ostala si sama, lebo si sa stále zaplietla s nejakým tupcom.“ Alebo oblúbená fráza mojej matky: „Keby si hneď po škole bola odišla do Nemecka, mohla si tam začať nový život, stretávala by si samých normálnych mužov a keby si si z nich vybrala hoci toho najmenej normálneho, aj tak by si bola obišla lepšie.“ Bola o tom presvedčená. Oblúbila som si tento spôsob sebapoškodzovania, tasila som negatívne prívlastky, že som neschopná, osamelá, slabá.

Mobil som stískala v ruke. Vravela som si, že by som mu mala zavolať. Dobré som vedela, že už bolo na čase, no aj to, že potom bude všetko oveľa skl'učujúcejšie.

Pustila som sa do hľadania podnájmu. Chcela som len malú garsónku, nemala som prehnané nároky, no plesen v kúpeľni a pivničné byty, z ktorých už pri pohľade na

fotografiu bolo cítiť zatuchnutý pach, ma veru nezaujímali. V Budapešti sa podnájom dá nájsť len v lete. Len čo sa začne škola, nabehnú sem cudzinci a zazobaní vidiečania a ceny pôjdu ešte vyššie.

Bolo šesť hodín večer a horúčava neutíchala. Rozhodla som sa dať si sprchu. Voda sa na mňa valila, spenený šampón mi tiekol do očí, nechtami som si škrabala kožu na temene. Neobmedzené používanie vody som mala v cene, a tak som ňou nešetrila. Nezaujímala ma pohodáčka Stella, ktorá mi poskytla svoj gauč, a už vôbec ma nezaujímala vyprahnutá príroda ani zvieratá na pokraji vyhynutia. V mysli sa mi vynorili obrázky horiaceho amazonského pralesa a zúfalej opičky, ktorá sa drží srsti svojej matky. Predstavila som si starostlivú opičiu matku, ako si privinie mláďa, akoby chcela povedať: „Neboj sa, neboj sa...“ a hlavu si pritisne k jeho malej makovičke, „pred všetkým ťa ochránim.“ Mláďatko sa zrazu prestane báť, cíti svoju matku, a tak sa upokojí.

Myslela som na svojho syna. Na svoje päťročné dieťa, ktoré som nechala u našich. Musela som odísť, musela som ho opustiť, aby som zarobila, aby sme sa mohli postaviť na vlastné nohy.

Sadla som si na gauč, z uteráka som si uviazala turban, utrela som si slzy a vytočila mamino číslo. Po dvoch zvoneniach telefón zodvihol Rudko.

„Ahoj drobček! Ako sa máš?“

„Mami, predstav si, celý deň sme s dedkom boli na kúpalisku! Išiel som aj na šmýkačku! Na ten veľký tobogan!“ vychrlil na mňa celodenné zážitky aj to, čo robili susedove sliepky a kohút a že dostal aj zmrzlinu. „Mami, si tam?“

„Pravdaže! Rozprávaj ďalej!“ povzbudila som ho a zaprisahala som sa, že mu už nebudem volať cez video hovor,

pretože skrývať slzy je príliš náročné. Môj veľký syn! Moje krásne dieťa! Jediné, čo mi v živote vyšlo. Narodil sa mi dokonalý syn, bol silný, múdry a ja som si večer čo večer prisahala, že urobím všetko, aby sme mali normálny život.

Rudko mi ukázal bunker, ktorý postavil z deky a zaplnil ho autíčkami. Bolo na ňom badať, že sa naši oňho vzorne starajú, mal sa s nimi dobre. No to, že telefón nezdvihla mama, nevestilo nič dobré. Takmer som počula, ako mu podráždene podáva mobil so slovami: „Na, tu máš. Volá ti mater.“ Napriek tomu, že nás delili stovky kilometrov, mala som pred očami jej neurotické výstupy, že aj *toto* jej ostalo na pleciach, aj s *týmto* sa musí pasovať ona. Akoby v lete nemala dost' práce v záhrade, ešte aj decko som jej zavesila na krk.

Bolo mi z toho do plaču. Samozrejme, tešilo ma, že sa Rudko má dobre, že je šťastný, no predsa na tom bolo niečo tragické. Nechýbala som mu, dokonale sa bezo mňa zaobíšiel. Nahovárala som si, že je to v poriadku, no aj tak som na svojich rodičov žiarlila. Mohli byť s Rudkom a každý večer ho pohladit'.

Keď som dospela k záveru, že som naozaj v príšernej situácii, horšie to už byť nemôže, vrátila sa Stelina sestra s frajerom a niekoľkými priateľmi, priniesli si zopár fliaš Unicumu a začali ma chlácholit': „Neboj, nechceme žúrovať, budeme potichu, nebudeme ťa rušiť.“

Čakal ma ďalší nekonečný večer. Keď sa nadránom ich priatelia pobrali preč, začal sa sexuálny maratón. Ležala som rozvalená na chrbte a dívala som sa na tieň lampy. Cívela som do stropu, kam prenikajúce svetlo kreslilo čudné tvary a počúvala som pravidelné búšenie do steny. Hlavou sa mi hnala myšlienka, že takto to ďalej ísť nemôže. Potrebujem reset. Nový plán. Pre seba a svojho syna.

Vrcholila turistická sezóna a reštaurácia bola stále plná mladých návštevníkov v šľapkách a flip-flopoch. Samé rozmazané decká zo západu, omrzelo ich občerstvenie na festivale, prišli sa najesť niečoho poriadneho. Postávala som nad nimi a zapisovala si objednávky, trpezlivo som čakala, kým sa rozhodnú, či si dať sýtenú, alebo nesýtenú minerálku, nesúrila som ich. Vybrali si samé špeciality a na záver drahý dezert. Boli uvoľnení, veď v kruhu priateľov trávili pár príjemných dní v Budapešti. Mali na sebe farebné tričká s nápismi, dievčatá vlasy zopnuté do ležérnych chvostov, ovešané korálikovými náramkami a tenkými retiazkami, chichotali sa s chlapcami, občas sa s nimi bozkávali, inokedy sa zas otočili k svojim kamarátkam. Nikam sa neponáhľali. Na terase si užívali slnečné počasie, na kraji stola mali pohodený bedeker *Lonely Planet*, občas v ňom zalistovali alebo sledovali svoje mobily. Poprosili ma, aby som ich odfotila, tisli sa k sebe a pózovali, sťahovali bruchá, dievčatá vytrčali prsia a vytasili úsmev ako z reklamy. Fotka s hashtagom *What a Summer* putovala rovno na Instagram a ja som trhla slušný tringelt. Ten týždeň sa mi darilo, tešila som sa z každého forintu. Večer po záverečnej som si ich spočítala a v mysli pridala k tým z predošlého dňa. Peniaze sa mi zbierali a občas som sa pristihla, že zízam na handry vo výklade, a premýšľam, čo všetko by som si mohla kúpiť. Nové rifle alebo aj poriadne topánky namiesto mojich obnosených. No nedala som sa zlákat'. Všetko, čo som zarobila, som zabalila do igelitky a schovala pod matrac. Niekedy som ten balíček vybrala a pohladila ho.

Kým som po nemeckých hosťoch odpratávala zo stola, zbierala taniere a ukladala ich na tácku, napadlo mi, že toľko vlastných priateľov by som veru za jeden stôl neusadila. Nemám vlastne žiadnych. Život na Gemeri nie je ako

v seriáli *Priatel'ia*. Ja by som určite nevymenovala ani tri priateľky, s ktorými by som sa stretávala, viedla debaty o našich problémoch a užívala si ich spoločnosť. V škole bolo zopár dievčat, s ktorými som si rozumela, ale neboli sme kamošky. Aspoň teda nie také, aké bývajú v seriáloch. Napríklad Tünde. Sedeli sme spolu v lavici, no len čo dovърšila 18, odišla za svojou sestrou do Rakúska, takže na konci tretieho ročníka sa s nami rozlúčila. Nešla ani maturovať. Vraj, načo by jej to bolo? Vivien odišla do Talianska, dozvedela som sa o tom len z Facebooku. Tam vystavovala svoj úžasný život, v biki-nách pózovala po boku všelijakých chlapíkov. Fotila si nové topánky, večeru a všetky ostatné sračky. Rozčuľovalo ma to. Zdalo sa mi to trápne. Kedysi sme si tiež rozumeli, sledovali sme spolu chalanov a fajčili za školou. Možno to predsa len bolo skutočné priateľstvo, len som si to nevedomovala. Je však pravda, že keď sa dozvedela o mojom tehotenstve, bola práve doma a navštívila ma. Priniesla mi kopolu drahých darčiekov, len aby sa mohla vytiahnuť. Akoby chcela povedať: „Pozri, ja si môžem dovoliť aj takéto predražené detské čačky!“ Spací vak maslovej farby, kabátik s uškami na kapucni, samé luxusné talianske značky. Sedela som u našich v kuchyni, v posledných týždňoch tehotenstva, keď som na seba natiahla už len legíny s vytáhanými kolenami. Nemohla som si kúpiť tehotenské rifle ani nič iné. Aj napriek chabému svetlu lampy sa Vivienine vlasy leskli ako v reklame, klipkala umelými mihalnicami a kabelku si prekladala z operadla stoličky do lona a späť, aby som si ju dobre všimla. „Vidím, vidím... videla som ju hneď, ako si vošla do dverí, nemusíš sa s ňou toľko predvádzať,“ pomyslela som si, no nič som nepovedala. Uvarila som jej kávu, ponúkla jej matkin zákusok a čakala, kedy už konečne vypadne a dá mi pokoj. Tú jej ľútosť, či čo to vlastne predvádzala, som nepotrebovala.

Vivi odišla, po pôrode mi ešte párkrát napísala, že by ma prišla navštíviť a pozrieť sa na bábätko. No vtedy som jej pevný zadok v obtiahnutých rifliah, prsia napasované takmer pod bradou a výraz tváre, ktorý vnucoval myšlienku, že šťastie treba len chcieť, tak znenávidela, že by som jej prítomnosť nezniesla.

Možno som bola len precitlivená. Vivi predsa nebola žiadna harpya. Prepadli ma výčitky. Možno som to celé pokazila ja. Zaumienila som si, že keď si večer oddýchnem, napíšem jej.

V električke, cestou domov, kde ma okrem ošúchaného gauča nikto nečakal, som spomínala na kamarátov, ktorých som spoznala v Rakúsku. Partia, s ktorou som si v Alpách odmakala jednu lyžiarsku sezónu. Boli sme kamošky či len kolegyně? Nedelila som sa s nimi len o priestor, ale prežili sme spolu jednu životnú fázu, a tak sa medzi nami vytvorilo puto. Všetky sme boli mladé Východoeurópanky. Pracovali sme v kuchyni jedného lyžiarskeho strediska a snívali sme o tom, že tam raz budeme hostkami. Bola to podradná robota, umývali sme riad, vynášali odpad, zvyšky jedál sme selektovali do kompostu. V tom teple a výparoch sme mali do večera masťnaté vlasy a po niekoľkých týždňoch sa nám vyhodili aj vyrážky. Keď sme mali voľno, stále sme sa na niečom smiali, ohovárali a doberali sme si tých, čo mali práve službu. Klebetili sme o primadonách, ktoré plynule hovorili po anglicky a po nemecky a vo vyžehlených uniformách vyesedávali na recepcii. Spolu sme fajčili ukrajinské cigarety, požičiavali sme si šampón a tekuté mydlo a keď niektorá z nás išla na rande, spravili sme jej účes. Vlasy sme jej natočili, vyžehlili, nalakovali a držali sme jej palce, nech jej to vyjde.

Keď sa ukázal Miloš, náš šéf, odrazu bolo všetko iné. Bol Srb, no vravel, že je Rakúšan. Aj so srbskými hosťami sa

rozprával výlučne po nemecky. Miloš sa správal, akoby bol pánom života i smrti. Rozhodoval o našich osudoch. Bol to on, kto svojim tučným ukazovákam naznačil, kto bude obsluhovať v rannej zmene, a rozdával voľné dni. Keď si zmyslel, že niekto musí odísť, vyhodil ho hoci aj uprostred sezóny.

Všetky dievčatá sa mu chceli votrieť do priazne. Všetky ho chceli vyfajčiť, len aby sa dostali medzi čašníčky. Chodbami, lanovkami a zjazdovkami kolovali legendy o tom, na čo všetko sa pre kariérny postup dali nahovoriť.

Na lanovke pracoval jeden Poliak, volal sa Jozep. Vždy nosieval bundu s logom strediska, ešte aj keď mal voľno. Inú totiž nemal. Bol z partie, ktorá prevádzkovala lanovky. Zastavovali ich, keď dostali výstrahu o búrke, keď z nej niekto vypadol, alebo keď to niekto na chate prehnal s pitím.

Bol odo mňa mladší o dva roky, no o hlavu vyšší. Vtedy to bola už jeho tretia sezóna. Mali ho za ostrieľaného vlekára, chalana, čo všetkému rozumie. Ak to bolo nutné, bez mihnutia oka zostal v mraze na svahu aj po tom, čo sa mu skončila zmena. Nest'ážoval sa a nemal žiadne nároky. Býval v pivničnej izbe s ďalšími dvoma chalanmi, nadriadení naňho nedali dopustiť.

Vravieval, že sme kamaráti s výhodami. *Friends with benefits*, aby som bola presná. No náklonnosť som z jeho strany pravdupovediac nepocit'ovala, šlo mu iba o občasný sex. Nikdy sme sa nekamarátili a vadilo mi, keď to vrazil. Cítila som sa príšerne osamelá, prahla som po každom milom slove a dotyku a jemu prišlo vhod, že sa mal komu vopchať do nohavičiek, ak sme náhodou mali zhodu v službách.

Niekoľko mesiacov po sezóne strávenej v Rakúsku som už nebola v kontakte s nikým z nich. Označili sme sa navzájom na Facebooku, občas sme si komentáre počastovali páčikom. V nasledujúci november sa mi niektorí z nich ozvali,

či pôjdem opäť, no ja som v tom čase už chodila úplne inými chodničkami.

Akokoľvek som sa prehrabávala v spomienkach, nenašla som v nich žiadneho priateľa. S týmto poznaním som do zámky zastrčila kľúč, skopla topánky, vyzliekla tričko, nohavice a šla som rovno do sprchy. Nemám kamarátov. Dobré, už je to raz tak. Ale mám syna, krásne, dokonalé dieťa, ktorému sa nič nevyrovná.

V tú noc som sa necítila zle, skôr tak nejako neutrálne. Nie extra dobre, ale ani zle. Okolo desiatej teplota klesla na znesiteľnú úroveň a tak som otvorila okno, vyklonila som sa von a zhlboka sa nadýchla vzduchu, čo páchol výfukovými plynmi. Doma na Gemeri bol vzduch čistý a svieži, neporovnateľný s tým, čo ľudia dýchajú tu. Nikde inde necítiť vône, aké sú doma. Nepoznám nič lepšie. Človeku sa za pol dňa vyčistia pľúca, zlepši pleť, dokonca aj duša sa vyhladí. Škoda, že sa v okolí nedá užiť. Prírodné krásy, hory a doly, bystré potoky a čistý vzduch nestoja za nič, ak niet roboty. Možno si nikdy nebudem môcť dovoliť život v rodisku. Aj Rudka budem musieť priviesť do takéhoto sivého, smradľavého veľkomesta presiaknutého smogom. Keď som sa minule prešla po bulvári a doma som si potom vyfúkala nos, sople na vreckovke boli čierne. Denne som tam dýchala prach a špinu.

Chvíľu som sa rozčuľovala, pozrela som si *Facebook*, no rýchlo som ho vypla, prv než som sa začala topiť v sebalúťosti. Radšej som si čítala portál s pracovnými ponukami. Najprv som si označila Maďarsko a Slovensko. Potom som si rozšírila okruh a prihlásila sa do všetkých uzavretých skupín, ktoré ponúkali prácu v zahraničí. Ležala som na gauči, civela na displej a zrolovala som nadol, až kým som nezaspala. Telefón sa mi vyšmykol z ruky. Keď som sa zobudila, našla som ho medzi epedami.

KLÁRA

Bola som hore už ráno o šiestej. V obývačke som sa prechádzala s malou na rukách. Zobudila sa pred piatou. Skúsila som ju ešte uspať, do pusu som je strčila cumeľ, hojdala som jej opičku, položila som ju na brucho, hladila jej chrbát, no nič nezabralo. Uložila som ju do postieľky a ona sa s úsmevom od ucha k uchu posadila a ťapkala rukami.

„Dobré ráno, krásavica! Ešte je priskoro, zasa si sa poponáhľala, ale keď si už raz hore, pustime sa teda do toho.“

Vybrala som ju z postieľky, prebalila som ju a pokúšala som sa potichu ju zabaviť, aby sme nezobudili ostatných. Zatvárali sa mi oči a v ústach sa mi zbiehali sliny na kávu, no kávovaru som sa vyhla oblúkom. Vedela som, že ak ho zapnem, jeho hlučný mlynček zobudí zvyšok rodiny. Mali sme špeciálny, robustný, drahý prístroj. Kávové bôby si sám pomlel pri ideálnej teplote a aby bol pôžitok dokonalý, mal aj samočistiacu funkciu. Geri ho kúpil tu, v Bruseli. Tvrdil, že ak chceme viesť normálny život, budeme taký potrebovať, ale v skutočnosti mal na mysli, že ak si ho môžeme dovoliť, tak si ho doprajme. Doma, pred tým než sme si zaobstarali mokka kanvicu, sme pili instantnú kávu 3 v 1. Dobro som si pamätala časy, keď sme v našej dvojgarsónke každé ráno spolu srkali tú hnedú žbrndu.

V noci som opäť zazrela líšku. Prevrátila nádobu na kompost a rozryla jablkové ohryzky. Prvýkrát som ju videla minulý týždeň. O tretej nadránom som na gauči v obývačke s výhľadom do záhrady dojčila malú, keď sa zrazu rozsvietili vonkajšie svetlá s pohybovým senzorom. Bola pekná a urastená, no pôsobila ladne. Otočila sa mojím smerom a na chvíľu sme sa jedna druhej dívali do očí. Keď sa Réka nasýtila, vyšla som na dvor. Chcela som si ju pozrieť, no už tam nebola. O dve hodiny som opäť musela dojčiť, no malej sa potom už nechcelo spať. Prechádzala som sa s ňou a sledovala, či sa líška znovu objaví. Takto ubiehal jeden týždeň za druhým. Dcéra sa budila každú hodinu a pol, syna som ráno brávala do francúzskej školy, potom som varila, prestrela, upratala, pustila práčku, naložila riad do umývačky a následne ho vybrala, vyzliekala a obliekala deti a občas som zašla na poštu alebo rodičovské združenie vo francúzštine.

„Toto ťa dorazí!“ povedala mi na rovinu jedna kamarátka, keď som jej oznámila, že som tehotná a sťahujeme sa do Bruselu. Vtedy sa ma to dotklo, no čoraz častejšie som si spomenula na jej varovné slová.

Najhorší bol nedostatok spánku. Manžel sa oháňal názvami väzníc, kde takýmto spôsobom mučili väzňov. Skôr či neskôr ich to zomlelo a všetci sa pomiatli. Budit' sa každú hodinu, ostať bdelá napriek tomu, že som bola na smrť unavená, udržať oči otvorené a vykonávať každodenné povinnosti mi skutočne pripadalo ako týranie.

Jedno popoludnie, keď bol syn pohrúžený do hry s legom a dcéra zaspala, zvalila som sa na posteľ a kládla si otázku: „Ako to dočerta vydržíme? Ako to dočerta robia ostatní?“

Geri sa zobudil a z postele vyliezol aj náš syn, mali sme ešte dost' času na spoločné raňajky. Od začiatku školského roka som trvala na budičku o siedmej, aby sme si ráno mohli spolu

sadnúť za stôl. Prestrela som a rozdala im maslové croissanty. Len čo náš syn otvoril oči, otvorili sa mu aj ústa, bez prestávky mlel o legových nindža bojovníkoch. Geri sa obliekol, svetlomodrá košeľa obopínala jeho telo a oblek, ktorý si kúpil, keď sme sa s'ahovali, mu sedel ako uliaty. V nedelu sme sa pohádali. Obom nám praskli nervy, únava a nové prostredie z nás dostali to najhoršie. Celé mesiace sme si navzájom dookola vyčítali to isté. Ja som sa mu s'ťažovala, že ma domácnosť pohltí zaživa, že som uviazla vo svete bez plnohodnotných impulzov, a on ma zas odbil, že má nesmierne veľa práce, aby som doňho nevrátila, lebo je unavený. Ale aj ja som bola unavená.

Nat'ahovali sme sa o to, kto je vyčerpanejší, a svojim krivdám sme chceli pridať na vážnosti príkladmi zo života. On zadriemal na rokovaní, ja som zas zabudla pred školou vystúpiť z autobusu. Bola som taká otupená, že mi to došlo až na ďalšej zastávke.

Rána po hádkach a následných uzmiereniach bývali opatrnejšie než ostatné. Akoby sme chodili po vaječných škrupinkách, dávali sme pozor, aby sme ani náhodou nepovedali niečo dvojzmyselné, komunikovali sme zásadne jednoznačnými holými vetami. Geri mi pripravil kávu a napenil mi do nej mlieko. Zozadu ma objal a pobožkal ma na krk. V náručí som držala Réku, nemohla som ju zložiť ani na sekundu. Detskú stoličku zavrhla od prvej chvíle, všetky pokusy usadiť ju do nej vyšli nazmar. Držala sa ma celý deň ako taká pijavica a pustila ma, len keď zaspala.

Pili sme kávu a bavili sme sa o tom, aký poobedňajší program má v ten týždeň malý, že by sme mali pozvať na kus reči Moniku s jej mužom, že máme naplánovaný videohovor s mojou mamou, Geriho rodičom sme chceli objednať vysávač, kávovar potrebuje prečistiť a je najvyšší čas rezervovať letenky na ďalšie obdobie.

Keď sme dopili kávu, Geri sa postavil od stola, umyl po sebe hrnček, navoňal sa novým parfumom, pomohol Adamovi s obliekaním a vyrazili. S Rékou sme ich odprevadili k dverám, nasledovala rýchla pusa a povinný dialóg: „Dávaj si pozor!“ – „Dnes ostanem dlho, nečakajte na mňa.“ Dvere sa zavreli a bolo mi do plaču. Stála som pred zavretými dverami vo svojom vytáhanom pyžame a v mikine zababranej od tekvicovej kašičky. Začínal sa ďalší deň.

Ostala som s dcérou sama. Nemala som síl, nedokázala som sa premôcť a vybrať sa s ňou na prechádzku po okolí. Bolo mi však jasné, že aj keby sa mi to podarilo, na mojej nálade by sa nič nezmenilo. V Bruseli sme žili už pol roka a so susedmi sme sa nedostali ďalej ako po „*Bonjour – ça va?*“ Chýbali mi priatelia a život, ktorý som mala pred tým. Zakotvila som na Facebooku a skúmala, ako sa asi majú doma, napadlo mi, že Erika mi nezavolala späť. Moja najlepšia kamarátka. Či čo... Minulý týždeň som jej napísala aj zavolať, našla si odo mňa zmeškaný hovor, no neozvala sa. Rozplakala som sa. Mala som pocit, že doma na mňa už všetci zabudli. Sestra nikdy nemala čas na rozhovor, stále sa niekam ponáhľala, odbila ma odmeraným „*Sorry!*“ a položila. Ja som sa nemusela nikam ponáhľať. Jediný termín, ktorý som musela stihnúť, bol o štvrtej, vtedy som Adama brávala zo školy.

Na ten pondelok som nemala žiadne plány. Réka si súchala oči, prišiel čas uspať ju. Uložila som ju do postieľky, spievala som jej, natiahla som sovu, čo zahrála melódiu, a keď už nehybne ležala a pravidelne odfukovala, vybrala som sa ku dverám. V tom sa rozplakala a sadla si, po lícach sa jej valili slzy. Vybrala som ju a uložila si ju na hrud'. Na kancelárskej stoličke som sa premávala tam a späť, trvalo jej štrnásť minút, kým zaspala.

Potom som sa pustila do prania. Špinavú bielizeň som vysypala z koša do stredy obývačky a začala som ju triediť. Biele a tmavé na 40 stupňov, dojčenské oblečenie zvlášť. V rukách som držala Geriho spodky, keď zo mňa zrazu vyhrkli slzy a plač. „Kurva fix, takto sme sa predsa nedohodli!“ Chcem spať svojho muža! Nie mu len prať spodky a žehliť košele. Nielen večer čo večer ho vyčkávať v kuchyni za stolom. Chcela som sa s ním zhovárať, objímať ho a milovať ako kedysi. Chcela som mu byť rovnocennou partnerkou, manželkou, priateľkou aj milenkou. Nielen jeho zázemím. Nechcela som kráčať za ním, ale vedľa neho. Rozvalila som sa na vzorovaný koberec, civela som na strop a hlavou mi prebehlo, že takto to s nami nedopadne dobre. Chce to zmenu. Kvôli nemu i kvôli mne. Pre naše manželstvo. Našu rodinu.

Byť manželkou diplomata je privilégium. Je to luxus. A je to aj dôležitá rola. Ak je žena šikovná, môže byť manželovi v práci oporou a prispieť tak aj k jeho postupu. Bola som manželkou diplomata, bol to môj spoločenský status. Niekoľkokrát do týždňa nám chodievali pozvánky na rôzne párty, veľkolepé podujatia, večere, charitatívne dražby a fundraisingové raňajky. Moja mailová schránka bola zahltená osloveniami od mimovládnych organizácií, sekretariátov cirkevných hodnostárov, riaditeľov umeleckých projektov. Všetci žiadali o stretnutie, či už z takých, alebo onakých dôvodov. Všetci však chceli peniaze a ak aj náhodou nie, tak mali záujem, aby som ich prostredníctvom svojho manžela skontaktovala s niektorým z vplyvných politikov. Stala som sa predsieňou úspechu druhých. Bola som žena, s ktorou sa oplatilo dobre vychádzať, ktorej sa všetci líškajú. *Small talk* nemal konca kraja: „Ahoj! Ako sa máte? A čo deti?“

Bolo to dokonca platené, Geri dostával manželskú apañ. Peňazí sme mali viac než dost', stále som si na to nevedela zvyknúť. V porovnaní s mojím detstvom to bola veľká zmena. Vyrastala som v Bratislave, v rodine poznačenej núteným vyst'ahovalectvom, zoštátnením a asimiláciou. Keď šla mama na nákup, stále pozerala na ceny. Vždy sme doma mali len akciový jogurt a lacnú náhradu šunky.

Na čas sa naším novým domovom stal Brusel. Netušili sme, ako dlho bude náš syn navštevovať francúzsku školu, no podľa toho, ako sme poznali chod zahraničných vecí v Maďarsku, ráтали sme s tým, že nám v stredu môžu oznámiť, aby sme sa vo štvrtok vrátili domov. Zdalo sa mi, že ma vytrhli z vlastného prostredia, zhodili v cudzom meste a tu ma zavreli do zlatej klietky. V šatníku mi viseli šaty značky Prada, bývali sme v Uccle, jednej z najbohatších štvrtí mesta, a predsa to bolo najsmutnejšie obdobie môjho života.

V ten večer sme sa chystali na recepciu. Zohnala som pestúnku, jednu pani, ktorá emigrovala v päťdesiatom šiestom ešte ako dieťa. Bola to taká naša náhradná babka, ktorá nám za desať eur na hodinu postrážila deti.

Geri bol nervózny už v taxíku, stále si ťukal do mobilu. Najradšej by som bola ostala doma a vo vyt'ahanom pyžame si pozrela ďalší diel seriálu *Zradca*. Namiesto toho som sa trápila v tesných lodičkách. Všetky ma vždy otláčili, hlavne tie so zúženou špičkou. Stlačili mi palce, nemohla som sa dočkať, keď si ich vyzujem.

Geriho som pohladila po stehne, no sotva si ma všimol. Ruku som si teda preložila radšej späť na kabelku. Bola z krokodílej kože. Z pravej! Napriek tomu, že také niečo je v Únii zakázané, podarilo sa mi ju zohnať na jednom blšom trhu v Budapešti. Bola ešte zo začiatku storočia, koža sa z nej miestami už olupovala. Nikto by si ani len nepomyslel, že je pravá.

Hľadela som von oknom. Bola som na Geriho nahnevaná. Opäť. Nechcela som znova začať náš obvyklý rozhovor. V ten večer mi myslou vrtalo jediné: Ako sa z toho vymotať? Ako opäť nájsť cestu k sebe? Býval mojím najlepším priateľom. Chcem ho späť. Sledovala som svojho manžela. Bol napätý, myslou niekde úplne inde. Ako zvyčajne, zdá sa, že mal na sebe oblek, snehobielu košeľu a manžetové gombíky, ktoré som mu darovala vlni na Vianoce. Dívajú sa naňho, na jeho vyblýskané kožené topánky, bavlnené ponožky, hodinky na zápästí a na jeho dlhé prsty.

Všetky filmy a romány, čo za niečo stoja, sú o stretnutí toho pravého. Alebo o rozchode. O vzkriesení zabudnutej lásky som nečítala žiadne.

„Ty nie si normálna! O čom to rozmýšľaš? Nemusíš všetko dramatizovať, stačí, keď si budeš život užívať,“ povedala mi raz Erika pri jednom z našich piatkových rozhovorov.

Recepcia bežala podľa dobre zaužívaného scenára. Najlepšie sa obliekli stážistky, ony si totiž ešte museli dokazovať svoje. Jednej z nich sa minule podarilo uraziť ma na smrť už len tým, ako ma odignorovala. Bola to dobre stavaná mladá dvadsiatnička s diplomom z niektorej zo západných univerzít. Asi tri minúty po tom, čo nás predstavili, mi dala pocítiť, že ona tam na rozdiel odo mňa bola prítomná vďaka vlastnému úsiliu, že je múdra a vykonáva dôležitú prácu a ak raz bude mať rodinu, nič sa na tom nezmení. Pre ňu sa postavenie matky v domácnosti rovnalo úlohe neschopnej nuly, úrovni, na ktorú by ona nikdy neklesla.

Po čase som v tom ruchu stratila Geriho z dohľadu. Ocitla som sa v kruhu podobne situovaných žien, práve sa zaoberali organizáciou ďalšieho dobročinného jarmoku. Poznali sme sa z klubu manželiek diplomatov, ktorý bol dobrou

zámienkou na celkom slušný spoločenský život. Chodili doň ženy, s ktorými by som sa za normálnych okolností nikdy nedala do reči, no ich spoločnosť na mňa pôsobila ako účinné antidepresívum.

Zrazu som zazrela Geriho. Postával sám pri stole. Využila som príležitosť, keď mal pauzu v rozhadzovaní sietí. Postavila som sa vedľa neho a pohladila som ho po chrbte. Z tváre som mu vyčítala úžas.

„Aké sú lososové košíčky?“ spýtala som sa nenútena a z jeho výrazu mi bolo jasné, že môj tón mu pripomenul staré dobré časy, keď sme sa z podobných akcií vytratilí do podchodu, prázdnej kancelárie či na dámske záchody na rýchlovku.

Usmiala som sa naňho, vedela som, že myslel presne na to isté, na čo ja. Z tváre som mu vyčítala, ako v myslí loví podobné spomienky, a vedela som aj to, čo mi odpovie.

„Musím ešte hovoriť s veľvyslancom,“ povedal.

„Jasné,“ snažila som sa tváriť, akoby mi na tom nezáležalo, akoby ma zaujímalí len lososové košíčky. No prekukol ma. Výborná znalosť toho druhého je darom, ale zároveň aj prekliatím dlhého spolužitia. Už len z pohybu jeho ruky som vedela, aký mal deň, a on ma poznal rovnako dobre.

Otočila som sa a zo strieborného podnosu som si vzala pohár šampanského. Vypila som ho na jeden dúšok a vybrala som sa k stolu s dezertmi. Zožrala som dizajnersky zákusok, ktorý pripomínal naše krémeše, no podobal sa skôr na umelecké dielo. Keďže som ešte dojčila, každodenný prísun cukru som si nemienila odopierať. Postávala som pri stole prestretom snehobielym obrusom, v rukách som stískala kabelku a sledovala ľudí naokolo. Manželky sa zgrupovali na jednom konci sály, na opačnom sa muži navzájom chvastali alebo rehotali na suchých vtipoch veľvyslancu a ako to